



PREU: Eixemplar gratuït

DÉNIA

Extra de Decembre - 2021

Gmail [rocchabas2018@gmail.com](mailto:rocchabas2018@gmail.com)

Twitter @CulturalRoc

Facebook. @rocchabas

## UNITAT I PERSONALITAT DE LA LLENGUA VALENCIANA



**"La tan pregonada unitat de la llengua valenciana i catalana es un mit. La llengua valenciana te la seua propia personalitat, personalitat que hui està en perill i que tots hem de defensar"**

*J. M<sup>c</sup> Guinot i Galán*

# Unitat i personalitat de la Llengua Valenciana

Per Josep Maria Guinot i Galan

## I L'UNITAT DE LA LLENGUA

L'any 83 vaig prendre part en un cicle de conferències de Lo Rat Penat, en el que baix el títol general de "Les normes de Castello" vaig introduir el meu particular, de "l'Unitat de la llengua". En aquella ocasió vaig intentar demostrar que el valencià es una llengua neolatina independent, digna de posseir una codificació lingüística pròpia: ortografia, gramàtica i diccionari. Allí exposarem els criteris de l'Unesco i dels lingüistes sobre el dret de totes les llengües vernacules, a transformar-se en llengües independents i literàries, i apuntarem els factors que intervingueren per a que el valencià a partir del segle XII es convertira en llengua de cultura, títol que ha conservat fins al present. Però la matèria era excessiva per a tractar-la en una sola conferència, i es van quedar moltes coses per dir, per lo que hem cregut convenient ampliar aquell tema, redonejant-lo, en esta conferència que subtitulem "Personalitat de la llengua valenciana". En aquella ocasió esboçarem els factors que solen concórrer a convertir un parlar viu en una llengua literària, independent, i fins estàndard, i afirmarem que en la llengua valenciana concórrer aquells factors a partir del segle XII: factors polítics, socials, econòmics, culturals, la prescripció, i la consciència col·lectiva del poble valencià en afirmar la propietat i independència del seu idioma.

Com el tema encara està d'actualitat i mereix per la seua importància un comentari més ample, creem convenient ampliar-lo en alguns dels seus aspectes, que es lo que anem a fer a continuació, per a que resplandisca plenament la vigorosa personalitat de la llengua valenciana, dient també algunes paraules sobre la llengua estàndard, que es preten introduir entre nosaltres per a desplaçar la llengua valenciana.

Quan diem que una llengua té personalitat, entenem que reuneix el conjunt de qualitats que la diferencien de qualsevol altra. Que la llengua valenciana reuneix eixes qualitats, està més que demostrat per l'estudi de la seua fonètica, morfo-sintaxi i vocabulari; no es el moment de repetir aquella demostració, que no cabria en una simple conferència. Lo que volem fer ara es exposar els arguments que existixen per a que eixa personalitat i independència siga reconeguda per tots, en tots els àmbits, i en totes les conseqüències; lo que interessa es que en la pràctica no s'anule la llengua valenciana, considerant-la com un vulgar dialecte, sino que se la considere com una llengua cabal, apta per al seu cultiu en tots els nivells; que no necessita acudir a ninguna llengua estrangera per a realitzar la seua funció cultural; ni deu ser absorbida per cap invent lingüístic presentat com a científic.

El pla i l'estratègia dels enemics de la nostra llengua valenciana es ben conegut: la seua consigna es "parlar en valencià, però escriure en català", i el seu reclam "amb les normes de Castelló"; la seua finalitat es adoptar descaradament les normes catalanes, no sols en ortografia, sino també en gramàtica i lèxic, baix l'engany de la llengua estàndard.

Es evident que la llengua nostra, privada del suport de l'escritura poc a poc seria relegada als mercats i als llibrets de falles, i desapareixeria com a llengua de cultura, precipitant-se en un terme anunciat en el deposit de les llengües mortes.

Els catalanistes, partint del fals supost de que el valencià es català, ens acusen d'escindir la llengua catalana. Afirmació completament falsa, perquè no pot escindir-se o separar-se lo que ja està naturalment separat. Encara que en algun temps antic hi haguera certa unitat "per escrit" entre les dos llengües, -com l'havia també en les altres llengües o dialectes occitans-, el valencià i el català han evolucionat per separat, i actualment, tenen tantes diferències morfològiques, sintàctiques i sobre tot fonètiques, apart d'un ric vocabulari propi i diferenciat, que honestament no poden ser considerades pels lingüistes com la mateixa llengua.

En primer lloc, volem exposar els testimonis que abonen la personalitat d'aquesta llengua, que ja en el segle XV va tindre la seua pròpia literatura i el seu segle d'esplendor. En primer terme, presentarem, testimonis d'escriptors de totes les èpoques, ja siguen valencians, catalans o castellans; en segon lloc, les raons jurídiques que ho abonen. Finalment farem algunes consideracions sobre la nomenada llengua estàndard.

## **II PERSONALITAT DE LA LLENGUA VALENCIANA**

(El Dret natural i positiu i la Lingüística moderna)

### **A. EL DRET NATURAL**

Tots els membres de la família humana i tots els pobles tenen la mateixa dignitat intrínseca i els drets iguals i inalienables, sense distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra índole, segons la declaració universal dels drets humans, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 10 de desembre de 1948. Ara bé, si els catalans han elevat el seu dialecte a llengua, ¿per què no podrien fer lo mateix els valencians, en el cas de que el seu idioma només fora un dialecte?

Tenen eixe dret, si volen i poden, tots els pobles del món, inclús els més atassats del tercer món.

L'Unesco, en 1954, va prendre el següent acord:

1. La llengua materna és el mig natural d'expressió d'una persona; i una de les seues primeres necessitats és desenvolupar al màxim la seua aptitud a expressar-se.
2. Tots els alumnes han de començar els seus cursos escolars en la llengua materna.
3. No existix res, en l'estructura d'una llengua, que impedisca convertir-la en vehicle de civilització moderna.
4. Si la llengua materna resulta adequada en tots els aspectes, per a servir de vehicle d'ensenyament en les Universitats i establiments d'ensenyament, és precís utilitzar-la com a tal.

I en 1960, per iniciativa de l'Unesco, va tindre lloc una "Convencio relativa a la lluita contra la discriminacio en l'esfera de l'ensenyança", en la qual es va aprovar l'article 5, apartat 1., paragraf c), que diu: "s'ha de reconeixer a les minories nacionals el dret a eixercir les activitats docents que els son propies, entre elles la d'establir i mantindre escoles, i segons la politica de cada Estat en materia d'educacio, utilitzar i ensenyar el "propi idioma".

Digueu-me quin es eixe idioma propi en Valencia, ¿el de Barcelona?

Eixa convencio va ser aprovada pel Govern espanyol i publicada en el Bolleti Oficial de l'Estat (1 novembre de 1969).

## **B. LA LLEGISLACIO ESPANYOLA**

Tant la vigent Constitucio Espanyola com l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, reconeixen la llengua valenciana, es mes, la declaren oficial al costat de la llengua castellana o espanyola. No m'entretindré en este punt, perque es de tots massa conegut; nomes afegiré que tots els partits poltics, tots, inclús els que ara per compromisos poltics fan com si ho ignoraren, en la discussio de l'Estatut estigueren conformes en reconeixer-li al valencià el nom de "idioma". Idioma o llengua es la manera de parlar d'un poble o nacio, en este cas, el poble o nacio valenciana.

## **C. LA LLINGÜÍSTICA MODERNA**

Per a establir la diferenciacio de les llengües, l'ultima paraula no la te la filologia, la qual estudia l'orige de les llengües o els texts antics; ni la llingüística diacronica que examina l'evolucio de les llengües a traves del temps; sino la llingüística sincronica actual, de llavor innegablement cientifica, puix descriu cientificament l'estat actual del llenguatge: tal llengua i tal altra llengua, com estan en el present. La llingüística moderna no dona importancia a l'orige de les llengües: si procedixen del sanscrit o del llati, etc..., si catala i valencià, per eixemple, son d'orige galo-romà, o d'orige ibero-romà, etc... (encara no s'han posat d'acort els filolecs sobre eixe punt). Ni importa que en una epoca remota l'estudi dels texts mostre certa afinitat entre diversos dialectes. En els seus inicis, a l'esguellar-se del tronc comu, tots els dialectes neollatins oferixen multitud de coincidencies. Lo que importa es saber si en el moment actual les llengües que es comparen tenen suficients diferencies per a poder considerar-se com a llengües diferents. Eixa es la prova del nou. En este punt son d'actualitat diversos treballs, recentment publicats en que es fan resaltar les diferencies que actualment medien entre el valencià i el catala. Soles les d'orde fonetic, son ya suficients per a caracterisar i diferenciar les dos llengües. Pero ademes estan les diferencies d'orde morfologic i sintactic a mes del gran numero de paraules distintes, no solament per la pronunciacio, sino tambe pel seu fonament etimologic. Totes eixes diferencies, preses en conjunt, no hi ha dubte que mostren una estructura llingüística distinta, dins de lo que cap entre llengües derivades d'un mateix tronc comu.

I, encara que siga una digressio, no crec fora de lloc contestar a les objeccions que es solen fer al valencià per a negar-li la seua existencia com a llengua.

a) Es diu que "les diferències entre el català i el valencià no són majors que les que existixen entre el castellà i els parlars aragones, lleones, andalus o els hispanoamericans", i a ningú se li ocurrirà declarar-les "llengües estructuralment independents"

Responem: en primer lloc, les diferències que hi ha entre valencià i català són majors que les que hi ha entre les parles dialectals del castellà i la llengua castellana. Les coincidències estructurals entre valencià i català no són majors que les que medien entre les diverses llengües neollatines, degut al seu origen del llatí. En segon lloc, els andalusos o hispanoamericans, no tenen consciència de parlar una llengua andalusa o americana, distinta de l'espanyola, ni al seu mode de parlar li han donat el nom de llengua, chilena o peruana, etc..., ni han creat una brillant literatura andalusa o americana, ni escrit gramàtiques i diccionaris d'una "llengua" chilena o peruana. En tercer lloc, el dia que en aquests països tinguen consciència de parlar una llengua prou distinta de la castellana, ningun lingüista podrà negar-los el dret a normativitzar la seua llengua i proclamar la seua independència i a escriure gramàtiques i diccionaris propis.

b) S'adueix com argument de l'unitat de les llengües "el fet de la fàcil intel·ligibilitat entre valencians i catalans, que permet als valencians entendre el català sense estudiar-lo".

Com es tracta de valorar el grau de comprensió, a un judici de valor oponentem un altre, dient tot lo contrari: eixa facilitat és una suposició, que neguem en general. El poble sap distingir perfectament si es parla en valencià o en català. Conec persones molt cultes, valencianes, que parlen habitualment en valencià, que m'han confessat no entendre la televisió catalana. Per escrit, entre persones cultes, ja és una altra cosa degut a la referència al llatí i a l'ortografia oficial catalana, en alt grau etimologista, la qual traïciona a la fonètica del poble.

Es cert que no es necessita gran talent per a comprendre que quan diuen "orella" o "furné" volen dir "orella o forn", però són les mateixes paraules en dos llengües distintes.

Finalment, els lingüistes afirmen que no és suficient criteri d'identitat de dos llengües el fet de la mútua comprensió entre els seus parlants, sobre tot tractant-se de llengües contigües. Les coincidències de rastres lingüístics, en últim terme servix per a classificar famílies lingüístiques, però no per a definir-les.

## **1. EL VALENCIÀ, SEMPRE LLENGUA.**

El valencià no sols és llengua ara, sinó que ho ha seguit sempre, en totes les èpoques, des dels temps més antics. Es prova pel testimoni no sols dels antics escriptors valencians, que sabien molt bé en quina llengua escrivien, sinó per testimonis forasters de la màxima autoritat. No és possible dins dels límits d'una conferència aportar tots els testimonis relatius ad este tema. En Josep Maria Alminyana ha escrit un llibre famós, "El crit de la Llengua" a on apareixen els testimonis dels clàssics valencians dient unanimitat que escriuen en llengua valenciana. Els textos d'estes afirmacions van fotocopiats dels llibres originals. Han tocat este tema altres autors, com p.e., el P. Francesc de Borja Cremades. Procuraré, per a ser breu, només indicar-los. Tots ells diuen lo mateix, que escriuen en llengua valenciana.

Si buscant en un cresolet, els enemics de nostra llengua han trobat algun text que diga que algu dels escriptors valencians escrivia en catala, es tracta d'algun despiste, com el d'eixos que en America diuen "gallegos" a tots els espanyols, o els que dien catalans a personages tan valencians com els Borja, que eren de Xativa, o a Sant Vicent Ferrer, insigne valencià.

## **2. TESTIMONIS DELS NOSTRES CLASSICS.**

Fra Antoni Canals, en la seua traduccio de l'obra de Valeri Maxim, diu: "tret del llati en nostra vulgada lengua materna, aixi breu com he pogut yatse sia que altres lagen tret en lengua catalana" (Antonio Ubieto, Orígenes del Reino de Valencia, Valencia, 1977, 196).

Fra Bonifaci Ferrer, en el colofó de la seua Biblia, la primera traduïda en llengua romanç (impresa en 1479), diu que fon arromançada en lo monasteri de Portaceli, "de lengua latina en la nostra valenciana".

Joan Roig de Corella, en el colofó de la seua traduccio al valencià de la Vita Christi de Ludovic de Sajonia, diu: "trellada del llati en valenciana lengua". I en la seua obra "La ystoria de Joseph", afirma "descriure en vulgar de valenciana prosa".

Miquel Pérez, escriptor valencià del segle XV, en la seua traduccio de l'Imitacio de Jesuchrist, impresa en Barcelona, en 1482, posa: "he yo traduit de llati en valenciana prosa" i "esplanat de llati en valenciana lengua". I en la seua vida de Santa Catalina de Sena (Valencia, 1488) afirma que ha volgut "traduir de llati en valenciana prosa".

Fra Tomas Vesach, notable escriptor del segle XVI, autor de la "Vida de Sancta Caterina de Siena", de la que diu "la he feta emprentar en nostra lengua valenciana".

Lluís de Fenollet, traduïx del toscà l'Historia d'Alexandre, de Plutarc, impresa en Barcelona en 1481, i en ella escriu: "per Lluís Fenollet, en la present lengua valenciana transferida".

Bernardi Vallmanya, traduï del castellà "Lo carcer d'amor", impres en Barcelona en 1493. Diu: "traduit de lengua castellana en estil de valenciana prosa". La mateixa expressio usa en les traduccions de la "Revelacio del benaventurat apostol sanct Pau" i del "Cordial de l'anima".

Francesc Eiximenis, natural de Girona, escriu en valencià, i en la seua traduccio del llati del "Art de ben morir", en la primera edicio impresa (1507) en Valencia, diu que està traduïda en llenguatge catala, pero el mateix traductor corregix l'erro de denominacio en la segona edicio, impresa en Barcelona (1507), afirmant "he deliberat retraure i segons la possibilitat del meu pobre entendre en lengua valenciana a manifest estil". Pero la cosa està clara en la seua traduccio de la "Scala Dei", llibre impres en Barcelona (1523), a on diu que el llibre "està traduït del lemosi en nostra lengua vulgar valenciana".

Joan Esteve, autor del "Liber elegantiarum", el primer diccionari impres en llengua romanica, estampat en Venecia (1489), autor valencià. En el colofon de la seua obra es diu: "explicit liber elegantiarum Johannis Stephani, viri eruditissimi civis Valentiani, regia auctoritate notarii publici latina et valentina lingua exactissima diligentia emendatus". En romanç: "en llengua latina i valenciana".

Joanot Martorell, autor del llibre "Tirant lo Blanch", publicat en Valencia (1490). En la dedicatoria d'esta novela, obra mestra de la lliteratura universal, diu: "me atrevire expondre no solament de lengua inglesa en portuguesa, mes encara de portuguesa en vulgar valenciana". I Marti Joan de Galba que va acabar la novela, diu en l'ultima pagina: "lo qual fon traduit d'Angles en lengua portuguesa. E apres en vulgar lengua valenciana".

Rafael Marti de Viciano, il·lustre borrianenc, que en les seues obres escrites en castellà parla moltes vegades de la llengua valenciana i en 1625 publicà la seua "Alabanza de las lenguas", en la que parla de les "llengües hebrea, grega, llatina, castellana i valenciana."

Pere Antoni Beuter, en la dedicatoria de la primera part de la "Cronica General", afirma: "imprimiose, pues, en lengua valenciana".

Joan Llorenç Palmireno, naixcut en Alcanyis, en el seu "Vocabulario del Humanista", impres en Valencia, i reeditat moltes voltes diu "póngola en valenciano".

Jeroni Amigué, autor d'un llibre curios, titulat "Sinonima Variationum", impres en Valencia (1502), diu dos vegades -en la portada i en el colofon-, construït "ex italico sermone in valentinum".

Nomes hem citat uns quants escriptors del segle XVI que diuen expressament que escriuen en "llengua valenciana". Ens pareixen suficients. Els que escriuen en valencià es este segle són una constelació.

Joseph Llop (1674), advocat de la Ciutat i Diputació del Regne, va escriure un llibre monumental historic-juridic en el nostre "idioma valencià", segons afirma el censor eclesiastic.

Carlos Ros i Hebrera, naixcut en 1703, notari apostolic de la ciutat de Valencia, publicà un "Tractat de Adages y Refranys valencians, i practica per a escriure ab perfeccio la Lengua Valenciana", segona edició 1736. I un altre: "Epitome del origen y grandezas del idioma valenciano", etc...

Pérez Bayer (1711-1764), verdader poligrafi del segle XVIII, estudià els autors antics lliterats de la llengua valenciana, i rep del P. jesuïta Manuel Lassala, un romanç escrit en llatí, grec, italià, francès i valencià.

Gregori Mayans, el concepte que este sabi escriptor tenia de la llengua valenciana el va resumir el filosof Julián Marias en un articul publicat en la revista "Gaceta Ilustrada" (13 de març de 1972). Segons ell, "la llengua valenciana es llengua germana, i no filla, de la catalana".

P. Lluís Fullana i Mira, discurs d'ingrés en l'Acadèmia de la Llengua Espanyola i contestació d'En Josep Alemany Bolufer.

### **3. VOCABULARIS I GRAMÀTIQUES.**

Conta la llengua valenciana en una rica bibliografia, en estudis gramaticals i diccionaris, que demostren l'identitat de la llengua valenciana. Nomes mencionarem els més importants.

Del segle XV es conserva el "Lexicon" llatí-valencià que posseïa el bisbe de València, Pere d'Aragó.

Anteriorment, hem mencionat, el "Liber Elegantiarum" de Joan Esteve, el primer diccionari de llengua valenciana i el "Sinonima Variationum" de Jeroni Amigué, que ensenyen el llatí per mig de la llengua valenciana.

De 1490 són les "Regles d'esquivar vocables e mots grossers o pagessivols", de Bernat de Fenollar.

Citarém noms pels noms dels autors els treballs lexicogràfics, vocabularis i diccionaris més coneguts: de Manuel Joaquim Sanelo (1760-1799), Just Pastor Fuster (1927), Lluís Lamarca (1839), Josep Escrig (1851), Joaquim Martí Gadea (diccionari i vocabulari).

Dels autors moderns bastarà que nomenem al P. Lluís Fullana, del qual són també diverses gramàtiques.

### **4. TESTIMONIS D'AUTORS CATALANS.**

Francesc Eiximenis, natural de Girona, anteriorment citat, qui no identifica al valencià en cap altra llengua, sinó que diu d'ella, en la seua obra "Regiment de la cosa Pública": "Aquesta terra ha llenguatge compost de diverses llengües que li són en torn, e de cascuna ha retengut ço que millor li és, e ha lleixats los pus durs e los pus malsonants dels altres, e ha pres los millors, e no res menys, trobarets dins aquesta beneïta ciutat que us pot ensenyar les principals llengües del món, així com són llatí, hebraic e morisc..."

Mossen Joan Bonlabí, català de naixement, va traduir al valencià el "Blanquerna" de Ramon Llull, escrit en mallorquí, i el publicà en València, en 1552. En el proleg, dedicat al que li l'encarregà, es diu: "fon traduït i corregit ara novament dels primers originals, i estampat en llengua valenciana" (1521). Es queixa també de no ser molt docte o molt llimat en dit idioma per ser-li peregrí i estranger.

Pi i Margall, també català, diu: "Subsiste en España no solo la diversidad de leyes, sino de idiomas. Se habla todavía en gallego, en bable, en vasco, en catalán, en mallorquín y en valenciano", en lo que reconeix la singularitat i independència del català, mallorquí i valencià.

Diccionario de Autoridades, d'Aniceto Pagés. Dona la definició de la "lengua de los valencianos".



Pompeu Fabra, va dir: "Nosaltres, catalans, no desitjariem altra cosa sino que emprenguessiu una obra de forta depuració del vostre "idioma" encara que no us preocupéssiu gens d'acostar-vos al nostre català, que tractéssiu de descastellanitzar el valencià dels vostres grans escriptors" (M. Sanchis Guarner, La Llengua dels Valencians, 1933, 78).

Manuel de Montoliu, eminent filòleg, va dir: "La individualidad de la lengua valenciana dentro de la familia de las lenguas de Oc, nadie que tenga una mediana cultura la pone hoy en duda... hoy los escritores catalanes ya no oponen razones "científicas" a la fuerte personalidad de la lengua valenciana, ni se oye con tanta frecuencia como antes alegar clasificación según la cual se da el nombre de catalán a todas las lenguas occitanas de España... el elogio que escribió Cervantes de la lengua valenciana, tiene para mí más importancia y más peso que la opinión de tres o cuatro sabios...".

P. Miquel Batllori, historiador catalanista, diu que: "...la cultura escrita en los Estados catalano-aragoneses (¿?), que constituyeron la Corona de Aragón, se manifiesta en lenguas diferentes: la catalana, que era la única hablada en el Principado de Catalunya, la predominante en el Reino de Valencia... o sea el "valenciano", etc... O siga distint, per tant, del català.

Guillermo Díaz Plaja, acadèmic de la Llengua Espanyola, diu: "El catalán y el valenciano, son dos formas de una misma rama idiomática; cada una con su personalidad...".

## **5. ATRES TESTIMONIS.**

Miguel de Cervantes, geni de la literatura, en "Pérsiles y Segismunda", lloa la llengua valenciana en estes paraules: "graciosa lengua, con quien sólo la portuguesa puede competir en ser dulce y agradable".

Juan de Valdés, en el seu famós "Dialogo de la Lengua", posa en boca d'un dels seus personages, Marcio, les paraules següents: "pero, pues tenemos ya que el fundamento de la lengua castellana es la latina, resta que nos digáis de dónde vino y tuvo principio que en España se hablasen las otras quatro maneras de lenguas que oy (sic) se hablan, como son la catalana, la valenciana, la portuguesa y la vizcaina". A continuació l'atre dialogant, Valdés, li ho explica.

Miguel de Unamuno, en el seu llibre "Andanzas y Visiones Españolas" parla repetidament del valencià com a llengua distinta del català, y distingeix perfectament: "el valenciano que se habla en Valencia" del "catalán literario que restauraron Aribau y Rubió y Orts".

L'historiador Dozi, diu que el famós rei Lobo (Ibn Mardanis) nomenat rei de Valencia en 1147, no desmentia el seu oríge cristià, li agradava vestir com els cristians i parlar en la seua llengua.

Azorín, digué: "El valenciano tiene su medida y su sabor, la concisión del valenciano se ve cuando se compara, texto con texto con otro idioma."

Julián San Valero va escriure: "los filólogos deberán llegar a la conclusión de que la lengua hablada en el Reino de Valencia no es un fenómeno medieval, coetáneo o posterior a la Reconquista de Jaime I, sino anterior".

L'historiador Antonio Ubieto, diu que: "la lengua romance, hablada en el siglo XII en Valencia, persistió durante el siglo XII y XIII, desembocando en el valenciano medieval. Sobre esta lengua actuarían en muy escasa incidencia los conquistadores, ya que... el aumento de la población del reino de Valencia no llegó al 5% con la inmigración aragonesa y catalana".

L'historiador Carreras Candi (1862-1937) en el seu estudi sobre "El lenguaje valenciano", diu: "... nadie podrá asegurar que el valenciano i el mallorquín sean dialectos del catalán en el verdadero sentido de la palabra. Los tres se han desarrollado con absoluta simultaneidad de tiempo y divergencias léxicas , sin influirse mutuamente".

L'academic Julián Ribera diu: "cuando las huestes del Rey D. Jaime llegan a Valencia, una gran parte de los nombres geográficos de los poblados de la huerta de Valencia son latinos, mejor dicho, romances. También los musulmanes valencianos emplearon en su vida familiar la lengua romance, hasta tiempos anteriores a la conquista del rey D. Jaime" (De Historia Arabigo-Valenciana, any 1925).

(El Rey En Jaume ya ordenà que "los jufges diguen en romanç, les sentencies que donaran, i donen aquelles sentencies a les parts que els demanaran")

La Real Academia Espanyola va rebre com academic en representacio de la llengua valenciana al P. Fullana, en la recepcio del qual no es parlà d'atra cosa que de la "llengua valenciana". Estaven presents en l'acte i no discreparen personalitats tan eminents com: R. Menéndez Pidal, José Alemany, Julián Ribera, Julio Casares, V. García de Diego, Gabriel Maura, Ricardo León, etc...

La Real Academia Espanyola publicà en 1959, en el seu Bolleti (Tom XXXIX, Cuadern CLVIII) l'importantissim acort adoptat de substituir el terme "dialecte" per el de "llengua", en la definicio del "valencià" en el Diccionari, acort bloquejat despres per les intrigues catalanistes.

Manuel Azaña, va refrendar un decret del Ministre d'Instruccio Publica i Belles Arts, En Jesús Hernández, en el que es creava un Institut Nacional de Segona Ensenyança en el Grau de Valencia, en l'articul segon del qual, es creava una catedra de Llengua i Lliteratura valenciana. (Gaceta de la Republica, num 328, 23 de novembre de 1936).

Prescindim de les autorisades opinions del P. Fullana, de l'academic José Alemany i Bolufer, dels academics: Vicent Ramos, Leopoldo Penyarroja, Manuel Mourelle de Lema, J.V. Gomez Bayarri, etc..., per massa recents i conegudes. Nomes triarém ara, les dos següents, que vaig repetint en totes les meues conferencies:

Salvador de Madariaga, en la seua coneguda obra "España", diu: "Valencia no quiere ser otra cosa que Valencia. Su lengua difiere lo bastante para poder permitirse gramática y vocabulario propios, si sus literatos quisieran construirselos".

Josep Pla, escritor català, premi de les lletres catalanes, en les seues obres (volum 28), defen que totes les llengües neolatines tenen la mateixa estructura; lo que les fa diferents es la fonètica. Ara bé, el català i el valencià tenen diferent fonètica. Son, per lo tant, llengües diferents.

## **D. SITUACIO LEGAL**

Als arguments ilegals per al reconeiximent de la llengua valenciana, ja mencionats al principi (la Constitució de l'Estat Espanyol i l'Estatut de la Comunitat Valenciana) afegirém unes observacions de tipològic, a saber:

En el debat sobre la llengua valenciana, celebrat en octubre del 1980, en el Senat, Manuel Broseta feu un brillant elogi de la llengua valenciana. Este bon valencià tirà en cara a socialistes i comunistes que quan s'havia d'aprovar el decret de bilingüisme, tots els partits polítics estaven d'acort en la denominació de llengua valenciana per a la llengua que parla el nostre poble: "El primero de agosto de 1979, el pleno del Consell Valenciano, bajo presidencia socialista, aprobó por unanimidad el borrador del decreto de bilingüismo, en el que, por cierto, con la aceptación plena y unánime de los socialistas, se utiliza ya la denominación de "lengua valenciana", sin que a ninguno de los cinco consellers socialistas ni a los dos comunistas les causara escrúpulo científico alguno tal expresión".

I en el mateix debat, confirmà les anteriors paraules del Sr. Broseta, el ministre d'Educació, Ortega i Díaz-Ambrona, en estes paraules: "Ahora tengo que decir, para que lo sepa toda la Cámara, que el primer documento que figura en el expediente (el de bilingüismo), que está en el Ministerio, es precisamente un documento con el membrete del presidente del "Consell del País Valencià", Jose Albiñana, como un proyecto de decreto, en el que figura en el artículo segundo, lengua y cultura valenciana; en el artículo cuarto, valenciano; en el artículo quinto, lengua valenciana; en el artículo sexto, lengua valenciana; en el artículo séptimo, enseñanza del valenciano; en la disposición final, se habla hasta de lenguas nativas".

## **III LA LLENGUA ESTANDART**

Després de parlar de "la personalitat de la llengua valenciana", es llogic parlar de lo que s'opon a dita personalitat, o siga, de la pretensió dels que volen canviar-li la seua identitat, fent-la dependre, u obligant-la a ser absorbida, pel català que diuen "científic o estandart".

En primer lloc, va contra la naturalesa, i es absurda i impossible l'unificació de les llengües valenciana i catalana.

En segon terme, els que ho estan intentant ho fan tan mal, que si fora possible l'unificació, eixa llengua que diuen estandart i pretenen impondre-nos, de cap de les maneres podria ser admesa pel poble valencià.

L'adopció d'una llengua comuna o estandart, catalano-valenciana, significaria de moment la renúncia a escriure el valencià que parla el nostre poble.

Aixina ho proclamen els enemics de la nostra llengua: "parlar en valencià i escriure en català": eixa és la seua consigna ¿Quin seria el resultat? -Mes avant, llevant-li al valencià el suport de l'escriptura, poc a poc, en un terme no molt llarg, s'acabaria la llengua valenciana. Contribuirien a dita extinció: l'influència del llenguatge escrit, la dels mitjans de comunicació social, l'ensenyança en les escoles, i l'amartellament constant de la televisió "normalitzada". La llengua valenciana seria desnaturalitzada de tal forma, que el valencià ja no seria la llengua que hem heretat dels nostres antepassats i que encara conservem, dolça, rica i viva, sino una llengua estranya, híbrida, completament catalanitzada, salvat la fonètica. Privada del seu suport escrit, garantia de continuïtat dins de la natural evolució, la llengua valenciana desapareixeria engolida per la "estandard" o catalana, com han desaparegut del món de la cultura els dialectes aragonesos o lleonesos, engolits pel castellà (En la diferència que estos dialectes encara es poden cultivar com a folclor, cosa que a nosaltres de cap manera ens volen permetre escriure).

1er. L'unificació del català i del valencià en una sola llengua denominada estandard, va contra la naturalesa, és absurda, impossible.

Ja, en general, obligar a unificar-se dos llengües, que han evolucionat distintament, i actualment són diferents, va contra les lleis naturals que produeixen les distintes llengües.

L'unificació tal volta es podria admetre en el cas que dos llengües de paregada estructura, tingueren substancialment la mateixa fonètica, morfologia, sintaxi i vocabulari. No és així el cas del valencià i del català.

Podria intentar-se l'absorció, si el dialecte que es pren com a base d'unificació tinguera una brillant tradició literària, i el dialecte que es tracta d'absorbir no el tinguera. Aquí ocorre tot lo contrari: el valencià té eixa tradició literària, ben brillant, per cert; el català, no la té.

Podria intentar-se si els parlants de la llengua que es preten absorbir no tingueren consciència de parlar un llenguatge propi, i diferenciats, de nom i de fet. Però lo cert és que els valencians sempre han tingut i tenen eixa consciència.

Es deuria admetre tal volta eixa fusió si la llengua que es vol absorbir no disponguera de mitjans per a resoldre per si mateixa els problemes d'expressió escrita a tots els nivells i tinguera que recórrer per a fer-ho a l'altre dialecte, més culte. Però, com és evident, no ocorre ninguna d'estes circumstàncies en el cas del valencià respecte al català, sino tot lo contrari: són els catalans els que tenen que recórrer a omplir el seu buit gramatical per mig de particularitats valencianes, com el preterit perfecte simple (ani, vingué, etc...) i a l'ortografia valenciana per a la seua escriptura etimològica (les vocals atones, les erres finals, etc...)

Comparats català i valencià a la llum d'estos factors que acabem d'enumerar, resulta evident l'impossibilitat de la fusió del valencià en el català, en una llengua estandard predominantment barcelonina.

A on. L'unificació o fusió, del valencià en el català s'està fent de mala manera, i és inadmissible fins pels mateixos catalanisadors.

Una llengua estàndard no pot ser artificial, fruit d'un estudi de laboratori i sense tindre en compte la llengua del poble al que es destina; s'ha de basar en la llengua viva, dignificant-la, respectant les seues llegendimes peculiaritats, i ha d'aspirar a que el poble la reconega com a seua.

Una unificació de dialectes per a confeccionar una llengua estàndard, s'hauria de fer en termes de justícia distributiva, tenint en compte les peculiaritats llegendimes dels dialectes que s'unifiquen, especialment les particularitats morfològiques, sintàctiques i el vocabulari. No es deu fer a base d'un dialecte, considerat com l'únic correcte i llançant els altres a l'ostracisme. En el cas d'esta estàndard barcelonina, no s'ha comptat ni en València, ni en Mallorca, sino imponent com a base el dialecte de Barcelona, el pitjor de tots, -el més corromput, en paraules del Sr. Revest, per tractar-se d'una població d'aluvio llingüístic- i sacrificant el mallorquí i el valencià.

El pretès "estàndard" no podria ser acceptat per la Comunitat Valenciana si no s'incorporaven al "esperanto" resultant, enriquint-lo en les peculiaritats llegendimes del valencià; en major raó, quan dites particularitats són formes gramaticals més perfectes que les catalanes corresponents, i suponen un verdader progrés. Per exemple, l'artícul neutre, la distinció entre ser i estar, entre "per" i "per a" (causal i final), l'ús degut de les preposicions de lloc i direcció (vaig a València, viuc en València); els complements directes de persona precedits de la preposició A (vullc a Maria; no, vullc Maria). Menys encara es podria admetre l'empobriment del vocabulari, fixant el vocabulari català com a únic correcte i usant-lo sistemàticament en perjudici del vocabulari valencià, cosa que fan actualment els autors de "l'unificació de la llengua".

#### **IV CONCLUSIO**

Per damunt d'eixa corrent unificadora, anexionista, absurda i mal portada, està el dret de la llengua valenciana, d'acort en els principis de la llingüística moderna, a continuar com a llengua independent (lo que sempre ha segut), i a posar-se al dia per a oferir als escriptors valencians que vullguen escriure en autèntic valencià, una normalització renovada que els permeta continuar la gloriosa tradició dels clàssics valencians, parlant i escrivint en la llengua que parla el nostre poble.

L'unificació de llengües podria aplicar-se a dialectes com el català occidental, en relació a l'oriental, o a l'andalús o aragones, en relació al castellà, com hem dit al principi, però el cas del valencià respecte al català és del tot diferent.

Es cert que ultimament el català s'ha després de la categoria de "dialecte" del provençal, que fins fa poc li donaven tots els filòlegs romanistes, inclús catalans, i ara es diu i és llengua.

Però també és cert que el català intenta omplir el buit de la seua història llegendria, apropiant-se dels clàssics valencians.

Es cert que el català ha alcançat una normalisació llingüística i una producció literària abundant, però això no li dona dret a atropellar ni a engolir-se la llengua valenciana, o a prohibir que s'escriu en valencià.

En primer lloc, el valencià mostra notables diferències fonètiques, morfològiques i sintàctiques, en relació al català, i un riquíssim vocabulari propi. Tan absurd és voler unificar el valencià i el català com seria voler unificar el castellà i el francès. Voler els valencians normativitzar i normalitzar la seua llengua no és cap "escissió" d'una "unitat de la llengua catalana", unitat que mai ha existit en la boca del poble.

La llengua valenciana tingué la seua època d'esplendor; sempre s'ha dit valenciana; s'ha conservat viva fins al present; ha tingut gramàtiques i vocabularis propis, i ha seguit reconeguda com a tal pel món científic i literari.

Es podria parlar de l'unitat de les llengües catalana i valenciana, com d'èstes en les restants llengües occitanes, en els primers passos de les llengües romàniques, en la proximitat del llatí, d'a on provenen, però no d'una unitat d'ara i aquí, quan, després de tants anys, les dos llengües s'han desenvolupat i evolucionat separatament, responant a diferents coordenades d'espai i de temps, i han intervingut en la seua evolució factors: històrics, socials, polítics, econòmics, literaris, etc..., tan diferents.

Per no tindre en compte eixa realitat viva de la llengua actual i mirar únicament als escrits antics, alguns firmants de les normes ortogràfiques del 32, van creure ingenuament en l'unitat de les llengües valenciana i catalana; però no ho van creure per raons científiques, sinó enlluernats pel renaixement de les lletres catalanes en Barcelona, en les que cifraven la salvació de la llengua valenciana, en un moment de decadència literària i en una situació ortogràfica caòtica.

**Es falsa creença, que el valencià és un dialecte del català. Podríem dir tot lo contrari: el valencià va ser llengua molt abans que el català: llengua de la legislació del rei En Jaume I, de la seua cort, de la cancelleria, i dels clàssics valencians, que sabien fer una llengua verdaderament "estàndard", de la que depengueren a escriure en "valenciana prosa" els escriptors catalans.**

**Josep Maria Guinot i Galan**

Fon llicenciat en Filosofia i Lletres, secció Filologia Romànica. Doctor en Sagrada Teologia. Catedràtic de Religió i de Llatí. Vicari de la Trinitat de Castelló i Canonge Magistral de la Catedral de Sagor. Acadèmic de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV). Fundador de l'Associació Cultural Cardona i Vives de Castelló.

**ACLARIMENT:** Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article té llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema és motiu de debat, però no de divisió, entre nosaltres.



**Facebook, @rocchabas**  
**Twitter@ CulturalRoc**  
**GMAIL, rocchabas2018@gmail.com**

